

REPUBLIKA E KOSOVËS - REPUBLIKA KOSOVO - REPUBLIC OF KOSOVO
GJYKATA KUSHTETUESE
USTAVNI SUD
CONSTITUTIONAL COURT

Priština, 2 maja 2024. godine
Ref.br.: RK 2426/24

ODLUKA O ODBACIVANJU ZAHTEVA

u

slučaju br. KI115/23

Podnosilac

Bratislav Nikolić

Ocena ustavnosti rešenja [PN1. br. 422/2023] Apelacionog suda Kosova od 28. aprila 2023. godine

USTAVNI SUD REPUBLIKE KOSOVO

u sastavu:

Gresa Caka-Nimani, predsednica
Bajram Ljatifi, zamenik predsednika
Selvete Gërxhaliu-Krasniqi, sudija
Safet Hoxha, sudija
Radimir Laban, sudija
Remzije Istrefi-Peci, sudija
Nexhmi Rexhepi, sudija
Enver Peci, sudija i
Jeton Bytyqi, sudija

Podnosilac zahteva

1. Zahtev je podneo Bratislav Nikolić (u daljem tekstu: podnosilac zahteva), iz opštine Štrpce, koga zastupa Artan Qerkini, advokat u Prištini.

Osporena odluka

2. Podnosilac zahteva osporava rešenje [PN1. br. 422/2023] Apelacionog suda Kosova (u daljem tekstu: Apelacioni sud) od 28. aprila 2023. godine u vezi sa rešenjem [PKR. br. 239/22] Osnovnog suda u Peći, Odeljenje za teška krivična dela (u daljem tekstu: Osnovni sud) od 7. aprila 2023. godine.

Predmetna stvar

3. Predmetna stvar zahteva je ocena ustavnosti osporenog rešenja, kojim je podnosiocu zahteva navodno povređeno pravo zagarantovano članom 29. [Pravo na slobodu i sigurnost] Ustava Republike Kosovo (u daljem tekstu: Ustav) u vezi sa stavom 4. člana 5. (Pravo na slobodu i bezbednost) Evropske konvencije o ljudskim pravima (u daljem tekstu: EKLJP).

Pravni osnov

4. Zahtev je zasnovan na stavovima 1. i 7. člana 113. [Jurisdikcija i ovlašćene strane] Ustava, članovima 20. [Odluke] i 22. [Procesuiranje podnesaka] Zakona o Ustavnom sudu Republike Kosovo br. 03/L-121 (u daljem tekstu: Zakon), kao i na pravilu 25. [Podnošenje zahteva i odgovora] Poslovnika o radu Ustavnog suda Republike Kosovo br. 01/2023 (u daljem tekstu: Poslovnik).
5. Dana 7. jula 2023. godine, Poslovnik o radu Ustavnog suda Republike Kosovo br. 01/2023 je objavljen u Službenom listu Republike Kosovo i stupio na snagu petnaest (15) dana nakon njegovog objavljivanja. Shodno tome, prilikom razmatranja zahteva, Ustavni sud se poziva na odredbe gore navedenog Poslovnika. S tim u vezi, shodno pravilu 78. (Prelazne odredbe) Poslovnika o radu br. 01/2023, izuzetno će pojedine odredbe Poslovnika o radu br. 01/2018, nastaviti da se primenjuju na predmete koji su registrovani u Sudu pre njegovog stavljanja van snage, samo ukoliko su i u meri u kojoj su povoljnije za stranke.

Postupak pred Ustavnim sudom

6. Dana 5. juna 2023. godine, podnosilac je podneo svoj zahtev Ustavnom sudu Republike Kosovo (u daljem tekstu: Sud).
7. Dana 8. juna 2023. godine, predsednica Suda je odlukom [br. GJR.KI57/23] imenovala sudiju Safeta Hoxhu za sudiju izvestioca i Veće za razmatranje, sastavljeno od sudija: Selvete Krasniqi-Gërzhaliu (predsedavajuća), Radomir Laban i Nexhmi Rexhepi (članovi).
8. Dana 13. juna 2023. godine, Sud je obavestio podnosioca o registraciji zahteva. Istog dana, Sud je poslao kopiju zahteva Apelacionom sudu.
9. Dana 18. septembra 2023. godine, Veće za razmatranje je razmotrilo predloženi preliminarni izveštaj sudije izvestioca i odlučilo da se razmatranje zahteva odloži za neku narednu sednicu nakon dodatnih dopuna.
10. Dana 25. septembra 2023. godine, Sud je tražio od Osnovnog suda kopiju rešenja kojim je oslobođen podnosilac zahteva.
11. Dana 5. oktobra 2023. godine, Sud je primio kopiju rešenja [PKR. 239/22] od 1. septembra 2023. godine, kojim je Osnovni sud oslobodio podnosioca zahteva iz pritvora i odredio jemstvo u iznosu od 50,000 € (pedeset hiljada) evra.

12. Dana 11. oktobra 2023. godine, Sud je tražio od Osnovnog suda kopije 3 (tri) presuda Vrhovnog suda, odnosno presudu [Pml. br. 251/2023] od 26. maja 2023. godine; presudu [Pml. br. 359/2023] od 26. jula 2023. godine; i presudu [Pml. br. 394/2023] od 4. avgusta 2023. godine.
13. Dana 13. oktobra 2023. godine, Sud je primio od Osnovnog suda kopije gore navedenih presuda Vrhovnog suda.
14. Dana 23. januara 2024. godine, Veće za razmatranje je razmotrilo preliminarni izveštaj predložen od sudije izvestioca i odlučilo da razmatranje zahteva odloži za narednu sednicu nakon dodatnih dopuna.
15. Dana 11. marta 2024. godine, sudija Jeton Bytyqi je položio zakletvu pred predsednicom Republike Kosovo, pri čemu je počeo njegov mandat u Sudu.
16. Dana 26. marta 2024. godine, SUD je razmotrilo izveštaj sudije izvestioca i sa 7 (sedam) glasova za i 2 (dva) protiv je preporučilo Sudu odbacivanje zahteva.
17. Shodno pravilu 56 (Suprotna mišljenja) Poslovnika o radu Sud, sudija Radomir Laban je pripremio suprotno mišljenje, koje će se objaviti zajedno sa ovom odlukom za odbacivanje zahteva.

Pregled činjenica

Činjenice slučaja pre podizanja optužnice

18. Iz spisa predmeta proizilazi da je Osnovno tužilaštvo u Uroševcu, Odeljenje za teška krivična dela (u daljem tekstu: Osnovno tužilaštvo) pokrenulo istragu u vezi sa osnovanom sumnjom da je došlo do izvršenja krivičnih dela prilikom izdavanja građevinskih dozvola u Nacionalnom parku “Šar-planina”.
19. Dana 24. novembra 2021. godine, Osnovno tužilaštvo u Uroševcu-Odeljenje za teška krivična dela (u daljem tekstu: Osnovno tužilaštvo) donelo je rešenje o proširenju istrage protiv podnosioca zahteva i osmoro (8) ostalih osumnjičenih. Konkretno, u odnosu na podnosioca zahteva, Osnovno tužilaštvo je u svom rešenju navelo da postoji osnovana sumnja da je on izvršio krivična dela: “Zloupotreba službenog položaja ili ovlašćenja” iz stava 1. člana 422. Krivičnog zakonika br. 04/L-082 Republike Kosovo (u daljem tekstu: KZRK), “Primanje mita” iz stava 2. člana 428. KZRK-a, “Trgovina uticajem” iz stava 1. člana 431. KZRK-a i “Neovlašćeno vlasništvo, kontrola ili posedovanje oružja” iz stava 1. člana 366. Krivičnog zakonika br. 06/L-074 Republike Kosovo (u daljem tekstu: KZRK na snazi).
20. Dana 22. decembra 2021. godine, Osnovno tužilaštvo je zahtevom [KT.I. br. 138/21] tražilo od Osnovnog suda da se podnosiocu zahteva i ostalim okrivljenima odredi mera pritvora.
21. Dana 23. decembra 2021. godine, Osnovni sud u Uroševcu, Odeljenje za teška krivična dela (u daljem tekstu: Osnovni sud u Uroševcu) je rešenjem [2021:289261] podnosiocu zahteva i ostalim okrivljenima izrekao meru pritvora u trajanju do 1 (jednog) meseca.
22. Na osnovu spisa predmeta, Sud primećuje da je do 10. novembra 2022. godine pritvor podnosiocu zahteva produžen 7 (sedam) puta svaka dva meseca od strane Osnovnog suda u Uroševcu, Odeljenje za teška krivična dela (u daljem tekstu: Osnovni sud). Gore

navedena rešenja je potvrdio Apelacioni sud, odbijajući žalbe podnosioca zahteva, osim žalbe na rešenje [2021:019820] od 15. jula 2022. godine Osnovnog suda u Uroševcu, koju je Apelacioni sud usvojio i vratio predmet Osnovnom sudu u Uroševcu na presuđivanje, koji je zatim ponovo nastavio pritvor podnosiocu zahteva.

23. Iz spisa predmeta proizilazi da je neutvrđenog datuma, predmet [2022:019820] podnosioca zahteva i ostalih okrivljenih ustupljen Osnovnom sudu u Peći, Odeljenju za teška krivična dela (u daljem tekstu: Osnovni sud).
24. Dana 10. novembra 2022. godine, Osnovni sud je rešenjem [DKR.PP. br. 233/22], produžio meru pritvora podnosiocu zahteva u trajanju od 1 (jednog) meseca, odnosno do 11. decembra 2022. godine.
25. Dana 9. decembra 2022. godine, Osnovno tužilaštvo je podiglo optužnicu evidentiranu pod oznakom PP/1. br. 138/22 protiv podnosioca zahteva i ostalih okrivljenih i tražilo produženje mere pritvora, sa obrazloženjem da nisu prestali da postoje zakonski uslovi iz i tačkaka 1.2.1., 1.2.2. i 1.2.3. podstava 1.1 i 1.2. stava 1. člana 187. Zakonika br. 04/L-123 o krivičnom postupku.

Činjenice slučaja nakon podizanja optužnice

26. Dana 10. decembra 2022. godine, Osnovni sud je rešenjem [PKR. br. 239/22] produžio meru pritvora podnosiocu zahteva u trajanju od 2 (dva) meseca, odnosno do 8. februara 2023. godine, sa obrazloženjem da, između ostalog, može doći do „*uticaja na sud*“ s obzirom da su pokrenuta dva pitanja za krivična dela „*Ometanje dokazivanja ili zvaničnog postupka*“ i „*Zastrašivanje za vreme krivičnog postupka*“ i postoji elemenat „*opasnosti od bekstva*“ zbog dvojnog državljanstva podnosioca zahteva i drugih okrivljenih, u vezi sa njihovim društvenim i porodičnim vezama sa državnom Srbijom, gde u slučaju bekstva neće biti moguće osiguranje prisustva istih zbog nedostatka međunarodne saradnje u krivičnim pitanjima sa navedenom državom.
27. Iz spisa predmeta proizilazi da je protiv gore navedenog rešenja Osnovnog suda, podnosilac zahteva izjavio žalbu Apelacionom sudu, a ovaj je tu žalbu, dana 24. januara 2023. godine, odbio rešenjem [PN.1. br. 13/2023].
28. Dana 7. februara 2023. godine, podnosilac zahteva je podneo Osnovnom sudu zahtev za neproduženje pritvora/ ukidanje mere pritvora podnosiocu zahteva.
29. Dana 8. februara 2023. godine, Osnovni sud je rešenjem [PKR. br. 239/22] produžio meru pritvora podnosiocu zahteva u trajanju od 2 (dva) meseca, odnosno do 8. aprila 2023. godine, sa obrazloženjem da, između ostalog, može doći do „*uticaja na sud*“ s obzirom da su pokrenuta dva pitanja za krivična dela „*Ometanje dokazivanja ili zvaničnog postupka*“ i „*Zastrašivanje za vreme krivičnog postupka*“ i postoji elemenat „*opasnosti od bekstva*“ zbog dvojnog državljanstva podnosioca zahteva i drugih okrivljenih, u vezi sa njihovim društvenim i porodičnim vezama sa državnom Srbijom, gde u slučaju bekstva neće biti moguće osiguranje prisustva istih zbog nedostatka međunarodne saradnje u krivičnim pitanjima sa navedenom državom.
30. Iz spisa predmeta proizilazi da je podnosilac zahteva protiv gore navedenog rešenja Osnovnog suda izjavio žalbu Apelacionom sudu.
31. Dana 17. februara 2023. godine, Zakonik o8/L-032 o krivičnom postupku (u daljem tekstu: ZKPRK) je stavio van snage Zakonik br. 04/L-123 o krivičnom postupku.

32. Dana 24. februara 2023. godine, Osnovno tužilaštvo je dopunilo optužnicu, evidentiranu pod brojem [PP.1. br. 138/20].
33. Dana 8. marta 2023. godine, Apelacioni sud je rešenjem [PN1. br. 239/2023] odbio žalbu podnosioca zahteva.
34. Dana 17. marta 2023. godine, podnosilac je podneo Vrhovnom sudu zahtev za zaštitu zakonitosti protiv gore navedenog rešenja Apelacionog suda.
35. Dana 6. aprila 2023. godine, Vrhovni sud je presudom [PML. br. 138/2023] odbio kao neosnovan zahtev za zaštitu zakonitosti podnosioca zahteva i potvrdio rešenje [PN1. br. 239/2023] Apelacionog suda od 8. marta 2023. godine, sa sledećim obrazloženjem:

“Ovaj sud ocenjuje da postoji pravni osnov za produženje pritvora u skladu sa članom 187. stav 1. Podstav 1.2 tačka 1.2.1 ZKPK-a jer bi puštanjem na slobodu okrivljenih postojala potencijalna opasnost da okrivljeni mogu da pobegnu ili se sakriju kako bi izbegli postupak i krivičnu odgovornost zbog pravne kažnjivosti za krivična dela za koja su osumnjičeni, a takođe postoji i konkretna opasnost od bekstva zbog toga što isti, osim toga što su državljani Republike Kosovo, imaju i državljanstvo Republike Srbije i mogu lako da se udalje sa Kosova, čime bi se onemogućilo njihovo prisustvo u daljem krivičnom postupku.

Takođe, postoji i pravni osnov za produženje pritvora u skladu sa članom 187. stav 1. podstav 1.1.i 1.2. tačka 1.2.2. ZKPK-a, zbog toga što bi okrivljeni, ukoliko bi se našli na slobodi, mogli da utiču jedni na druge kao saokrivljeni, a mogli bi uticati i na druga okrivljena lica od kojih su neka u bekstvu, a osumnjičena su za krivična dela koja su povezana sa delima za koja su ovi okrivljeni osumnjičeni, stoga je produženje pritvora neophodno radi normalnog odvijanja postupka. [...]”.

36. Dana 7. aprila 2023. godine, Osnovni sud je rešenjem [PKR. br. 239/22] produžio meru pritvora podnosiocu zahteva i 6 (šestorici) ostalih okrivljenih u trajanju od 2 (dva) meseca, odnosno do 7. juna 2023. godine, sa sledećim kolektivnim obrazloženjem:

[...]

Osnov osnovane sumnje

Da je ispunjen prvi i osnovni uslov iz odredbe člana 184. Stav 1 podstav1.1 ZKPRK-a, odnosno postojanje osnovane sumnje da su gore pomenuti okrivljeni izvršili krivična dela koja im se stavljaju na teret, potkrepljuje se i sledećim materijalnim dokazima: [...] kao i drugim dokazima koji se nalaze u spisima predmeta, a za koje dokaze smatramo da su dovoljni da potkrepe osnovanu sumnju da su okrivljeni [podnosilac zahteva [...]] izvršili krivična dela za koja su optuženi.

Posebni osnovi iz člana 184. stav 1. podstav 1.2. ZKPRK-a

Osnov iz člana 184. stav 1 podstav 1.2 tačka 1.2.1 ZKPRK-a za produženje pritvora okrivljenima [...], sud obrazlaže činjenicom da se istima stavljaju na teret krivična dela u vezi sa službenom korupcijom ili protiv službene dužnosti i uzimajući u obzir i zaprećene oštre kazne za ova krivična dela, pri čemu je okrivljeni [podnosilac zahteva] optužen za ukupno dvadeset osam (28) krivičnih dela, [...], i kojima, ukoliko se dokaže njihova krivica u ovom krivičnom postupku, preti visoka kazna zatvora, a imajući u vidu i njihove veze sa državom Srbijom, prvo kroz dvojno državljanstvo, kao i njihove prijateljske i porodične veze koje imaju sa Srbijom, kao i činjenicu da između organa Republike Srbije i Republike Kosovo nema saradnje i da bi obezbeđivanje njihovog prisustva bilo nemoguće ili veoma teško, sud smatra da pod ovim okolnostima postoji

stvarna opasnost da bi isti, ukoliko bi se našli na slobodi ili pod nekom drugom blažom merom, mogli da pobegnu i na taj način postanu nedostupni organima pravosuđa, da ometaju tok i vođenje ovog krivičnog postupka, kao i da izbegnu eventualnu krivičnu odgovornost za krivična dela koja im se stavljaju na teret.

Što se tiče drugog osnova koji je utvrđen članom 184. Stav 1 podstav 1.2 tačka 1.2.2 ZKPRK-a za produženje mere pritvora, sud ocenjuje da i ovaj uslov još uvek postoji i da je očigledan, i to zbog činjenice da su u konkretnom slučaju i tokom istrage u ovom predmetu, učinjeni pokušaji da se ometa krivični postupak, kao i da se utiče na svedoke putem zastrašivanja ili intervenisanja, pa su zbog toga pokrenute istrage i u druga dva krivična predmeta protiv određenih lica zbog krivičnih dela "Ometanje dokazivanja krivičnog postupka" i "Zastrašivanje u toku krivičnog postupka", takođe, da se neki od optuženih u konkretnom slučaju i dalje nalaze u bekstvu, a imajući u vidu činjenicu da se okrivljeni međusobno poznaju jer žive u relativno malom gradu i da su bili zaposleni na istom mestu, kod Opštine Štrpce, a takođe poznaju se i sa svedocima i svedocima saradnicima u ovom predmetu, dodajući ovde činjenicu da su sada prilikom podizanja optužnice otkrivena i imena lica koja su saradivala sa pravosudnim organima i proglašena svedocima saradnicima, i iz tog razloga sud smatra da bi ostavljanjem okrivljenih na slobodi ili pod nekom drugom alternativnom merom postojala stvarna opasnost da bi isti mogli da utiču na nesmetano odvijanje krivičnog postupka tako što bi intervenisali kod svedoka ili svedoka saradnika; kao i da bi isti mogli uticati jedni na druge u cilju usaglašavanja svoje odbrane i time ometati tok krivičnog postupka.

Ocena suda u skladu sa odredbom člana 184. stav 1 podstav 1.3 ZKPRK-a
[...]

Sud je sa posebnom pažnjom ocenio i predloge i izjave branilaca, podržane i od strane okrivljenih, ali je našao da branioci nisu istakli nijednu drugu ubedljivu okolnost koja bi bila od uticaja prilikom donošenja odluke i da nisu pružili nijedan ubedljiv argument za ukidanje ili zamenu mere pritvora nekom drugom merom, gotovo svi branioci su se pozivali na nacionalnost okrivljenih kao činjenicu i istu činjenicu povezivali sa njihovim dugim boravkom u pritvoru, pri čemu je sud našao da su ove činjenice potpuno neosnovane iz razloga što nacionalnost okrivljenih nikada nije igrala ni najmanju ulogu u slučaju određivanja ili produžavanja mere pritvora, već su upravo činjenice i lična svojstva okrivljenih, kao što su težina krivičnih dela za koja su optuženi i njihova povezanost sa državom u kojoj se krivično gone kao i sa drugom državom, kao i druga gore navedena lična svojstva u vezi sa opasnošću od uticaja na svedoke, bile odlučujuće činjenice na osnovu kojih im je, i u skladu sa relevantnim odredbama, određen i produžen pritvor. Stoga, na osnovu napred navedenog, sud je i nakon ocene svih predloga, kao i ocene mogućnosti za primenu blažih mera predviđenih članom 171. ZKPRK-a, došao do zaključka da u konkretnom slučaju, u ovom trenutku, mera pritvora predstavlja najadekvatniju, srazmernu i neophodnu meru za obezbeđivanje prisustva okrivljenih u ovom krivičnom postupku, zaključivši da nijedna blaža mera ne može otkloniti gore navedene opasnosti na osnovu kojih se okrivljenima produžava mera pritvora”.

37. Dana 12. aprila 2023. godine, podnosilac zahteva je protiv gore navedenog rešenja Osnovnog suda izjavio žalbu Apelacionom sudu, u kojoj je tražio od istog da ukine meru pritvora protiv njega i da se isti brani sa slobode ili da mu se alternativno odredi neka druga blaža mera predviđena odredbama ZKPRK-a.
38. Dana 28. aprila 2023. godine, Apelacioni sud je rešenjem [PN1. br. 422/2023] odbio žalbu podnosioca zahteva i 6 (šestorice) ostalih okrivljenih i potvrdio rešenje [PKR. br. 239/22] Osnovnog suda od 7. aprila 2023. godine, sa sledećim kolektivnim obrazloženjem:

[...] Krivično veće Apelacionog suda Kosova ocenjuje da je prvostepeni sud pravilno postupio kada je okrivljenima produžio meru pritvora u skladu sa članom 190. stavovi 1. i 2. u vezi sa članom 184. Stav 1. Podstavovi 1.1 i 1.2 tačka 1.2.1 ZKP-a, pošto postoji osnovana sumnja da su okrivljeni izvršiocima ovih krivičnih dela za koja su, ukoliko se utvrdi njihova krivica, predviđene visoke kazne zatvora, uzimajući u obzir njihove veze sa državom Srbijom kroz državljanstvo, a zatim i porodične i prijateljske veze, doprinosi osnovanoj sumnji da bi isti mogli da pobegnu ili napuste zemlju tako da budu nedostupni organima gonjenja i time ometali sprovođenje istrage i utvrđivanje činjeničnog stanja, pa je zbog toga produženje mere pritvora okrivljenima neophodno radi uspešnog odvijanja ovog krivičnog postupka.

Takođe, ovo krivično veće Apelacionog suda Kosova ocenjuje da je prvostepeni sud pravilno postupio kada je okrivljenima produžio meru pritvora u skladu sa članom 190. Stavovi 1. i 2. u vezi sa članom 184. Stav 1 podstavovi 1.1 i 1.2 tačka 1.2.2 ZKP-a, zbog toga što je imajući u vidu da su tokom istrage u konkretnom slučaju učinjeni pokušaji da se omete krivični postupak i utiče na svedoke putem zastrašivanja ili intervenisanja, te je zbog pokrenuta istraga i u druga dva krivična predmeta protiv određenih lica zbog krivičnih dela ometanje dokazivanja u krivičnom postupku i zastrašivanje u toku krivičnog postupka, takođe neki od okrivljenih su još uvek u bekstvu, a s obzirom na to da se okrivljeni međusobno poznaju jer žive u relativno malom gradu i da su bili zaposleni na istom mestu, a takođe poznaju se i sa svedocima i svedocima saradnicima u ovom predmetu, što čini posebne okolnosti koje ukazuju na opasnost da bi okrivljeni, ukoliko bi se našli na slobodi ili ukoliko bi im se izrekla neka druga mera, uticali na svedoke ili bi mogli da sakriju dokaze o imovini stečenoj krivičnim delom i na taj način onemogućili istragu i obelodanjivanje slučaja do kraja.

Iz gore navedenih razloga, ovaj sud ocenjuje da je prvostepeni sud pravilno postupio kada je gore pomenutim okrivljenim licima produžio meru pritvora jer su druge mere koje su predviđene članom 171. ZKPK-a nedovoljne za obezbeđivanje prisustva u postupku, normalno odvijanje krivičnog postupka i odvratanje od izvršenja drugih krivičnih dela, stoga se, radi uspešnog vođenja krivičnog postupka, produženje mere zabrane prilaska određenom mestu ili licu, kao i mere javljanja u policijsku stanicu, smatra neophodnim, dok su žalbe branilaca okrivljenih odbijene kao neosnovane [...]”.

39. Iz dodatnih informacija o predmetu proizilazi da je neutvrđenog datuma J.K., saokrivljeni podnosioca, podneo zahtev za zaštitu zakonitosti protiv osporenog rešenja, odnosno rešenja [PN1. br. 422/2023] od 28. aprila 2023. godine Apelacionog suda za potvrđivanje i nastavka pritvora, gde je uključen i podnosilac zahteva.
40. Dana 30. maja 2023. godine, Vrhovni sud je presudom [Pml. br. 251/2023] usvojio zahtev za zaštitu zakonitosti J.K., saokrivljenog podnosioca zahteva, i ukinuo osporena rešenja, odnosno rešenje [PN1 br. 422/2023] od 28. aprila 2023. godine Apelacionog suda i rešenje [PKR. br. 239/2022] od 7. aprila 2023. godine Osnovnog suda, i vratio predmet prvostepenom sudu na presuđivanje.
41. Iz dodatnih informacija o predmetu proizilazi da je 7. juna 2023. godine, Osnovni sud rešenjem [PKR. br. 239/2022] nastavio meru pritvora podnosiocu zahteva, koje je potvrdio Apelacioni sud rešenjem [PN1.DKR. br. 673/2023] od 26. juna 2023. godine.
42. Takođe, iz gore navedenih informacija, neutvrđenog datuma, takođe proizilazi da su podnosilac zahteva i njegovi saokrivljeni S.S. i J.K., podneli zahtev za zaštitu zakonitosti protiv rešenja [PN1.DKR. br. 673/2023] od 26. juna 2023. godine Apelacionog suda za potvrđivanje produženja pritvora.

43. Dana 26. jula 2023. godine, Vrhovni sud je presudom [Pml. br. 359/2023] usvojio zahtev za zaštitu zakonitosti podnosioca zahteva i ostalih saokrivljenih S.S. i J.K. i ukinuo osporena rešenja, odnosno rešenje [PN1.DKR. br. 673/2023] od 26. juna 2023. godine Apelacionog suda i rešenje [PKR. br. 239/2022] od 7. juna 2023. godine Osnovnog suda i vratio predmet na presuđivanje prvostepenom sudu.
44. Iz dodatnih spisa predmeta proizilazi da je 2. avgusta 2023. godine, Osnovni sud produžio meru pritvora podnosiocu zahteva i nekim drugim okrivljenima za još 1 (jedan) mesec, odnosno do 1. septembra 2023. godine.
45. Dana 1. septembra 2023. godine, Osnovni sud je rešenjem [PKR. 239/22] oslobodio podnosioca zahteva iz pritvora i odredio meru jemstva u iznosu od 50,000 € (pedeset hiljada) evra.

Navodi podnosioca zahteva

46. Sud podseća da podnosilac zahteva navodi da su mu povređena osnovna prava i slobode zagarantovane članom 29. [Pravo na slobodu i sigurnost] Ustava u vezi sa članom 5. (Pravo na slobodu i bezbednost) EKLJP.
47. Kada je u pitanju prihvatljivost njegovog zahteva, podnosilac zahteva tvrdi da su ispunjeni zakonski zahtevi utvrđeni Zakonom i Poslovníkom. Konkretnije, po pitanju iscrpljenosti pravnih sredstava, podnosilac zahteva tvrdi da je: *“[...] iscrpeo sva raspoloživa pravna sredstva, zbog čega ovaj zahtev koji je podnet Ustavnom sudu predstavlja poslednje sredstvo za zaštitu prava podnosioca, zagarantovanih Ustavom”*. U tom kontekstu, podnosilac zahteva smatra da zahtev za zaštitu zakonitosti pred Vrhovnim sudom ne predstavlja delotvorno pravno sredstvo i s tim u vezi citira stav 57 presude u slučaju Suda [KI85/22](#) od 18. maja 2023. godine, sa podnosiocem *Jadranom Kostićem*, u kome se kaže: *“Međutim, njegov zahtev za zaštitu zakonitosti podnet Vrhovnom sudu u smislu delotvornog pravnog sredstva je rezultirao kao neuspešan jer Vrhovni sud nije razmotrio u meritumu njegove navode iznete u zahtevu za zaštitu zakonitosti tako što je njegov zahtev odbio kao bespredmetan. Prema tome, u konkretnim okolnostima podnosioca zahteva, Sud će za osnovu uzeti rešenje Apelacionog suda, kao poslednju odluku, kojom je razmotreno pitanje produženja pritvora podnosiocu zahteva, jer je njegov zahtev za zaštitu zakonitosti u smislu delotvornog pravnog sredstva rezultirao kao neuspešan”*.

Navodi koji se odnose na povredu člana 29. Ustava u vezi sa stavom 3. člana 5. EKLJP

48. Kada je reč o neobrazloženosti osporenog rešenja, podnosilac zahteva tvrdi da je Apelacioni sud povredio pravo podnosioca koje proističe iz člana 29. Ustava u vezi sa stavom 3. člana 5. EKLJP i da je proizvoljno protumačio odredbe ZKPRK-a koje se odnose na proceduralne rizike koji služe kao osnov za određivanje i produženje pritvora. S tim u vezi, isti navodi sledeće:

“[...] Utvrđenjem da bi okrivljeni, ukoliko bi se utvrdila njihova krivica, mogli biti osuđeni na visoke kazne, Sud je ozbiljno narušio načelo pretpostavke nevinosti.

3. Sud uopšte ne obrazlaže zašto bi veze okrivljenog, podnosioca ovog zahteva, [B.N.], sa Srbijom uticale na njegovo bekstvo, a posebno ako se ima u vidu da je on proveo u pritvoru više od 17 (sedamnaest) meseci. Pored toga, Sud samo spekulise kada utvrđuje da podnosilac ima porodične i prijateljske veze u Republici Srbiji, jer ne pruža nikakve dokaze za to. Svaki argument suda koji nije zasnovan na dokazima nesumnjivo predstavlja spekulaciju.

4. U vezi sa opasnošću od bekstva, Apelacioni sud pravi ozbiljnu grešku jer ističe da bi se eventualnim bekstvom okrivljenih ometala istraga. Ovaj zaključak nas navodi da shvatimo da sud ni ne sluti da se ovaj sudski postupak nalazi u vezi potvrđivanja optužnice i da je faza istrage završena pre podizanja optužnog akta. [...]”.

49. Podnosilac zahteva takođe iznosi i druge argumente da osporeno rešenje ne ispunjava standarde sudske odluke u vezi sa produženjem pritvora. S tim u vezi, isti smatra da sud nije obrazložio utvrđenje da bi nedolazak okrivljenih uticao na utvrđivanje činjeničnog stanja. Povodom toga, podnosilac zahteva navodi da on nije dokazno sredstvo već da je subjekt krivičnog postupka i da nema nikakvu odgovornost za utvrđivanje činjeničnog stanja, te da u tom kontekstu nije ni prinuđen da ima aktivnu ulogu u postupku i da ni pod kojim okolnostima teret dokazivanja ne pada na njega. Isti tvrdi da sud, bez ijednog dokaza, pripisuje podnosiocu zahteva uticaj i zastrašivanje svedoka, te da se istom, ukoliko su druga lica koja učestvuju u ovom postupku to i učinila, ne može stavljati na teret odgovornost, zbog toga što je krivična odgovornost neprenosiva i individualna.
50. Takođe, u pogledu razloga suda koji povezuje bekstvo nekolicine okrivljenih u kontekstu uticaja na svedoke, podnosilac zahteva u svom zahtevu podvlači da je prema članu 123. ZKPRK-a, saokrivljeni privilegovani svedok i ne može biti saslušan kao svedok i da isto važi i za utvrđenje suda da okrivljeni žive u malom gradu i da se međusobno poznaju. S tim u vezi, podnosilac zahteva smatra da poznanstvo sa svedocima ne predstavlja nikakvu opasnost od uticaja na njihove iskaze, te da bi to postojalo, okrivljeni i svedok moraju biti u odnosu zavisnosti ili straha, a što ni pod kojim okolnostima nije utvrđeno osporenim rešenjem i da su svi svedoci u ovom predmetu već saslušani.
51. Što se tiče vremenskog trajanja pritvora, podnosilac zahteva tvrdi da je to faktor koji bi sud trebalo da proceni u svetlu opasnosti od bekstva i u vezi s tim citira stav ESLJP-a u predmetu [Neumeister protiv Austrije](#), br. 1936/63, presuda od 27. juna 1968. godine, u kome se u suštini kaže da se opasnost od bekstva nužno smanjuje sa protekom vremena boravka u pritvoru jer zakonska mogućnost da se vreme provedeno u pritvoru uračuna u kaznu zatvora čini eventualnu kaznu manje zastrašujućom, a samim tim se i pobuda za bekstvom znatno smanjuje.
52. Podnosilac u svom zahtevu takođe navodi i svoje ostale žalbene navode, za koje tvrdi da nije dobio odgovor od Apelacionog suda, i to:
- “- [Podnosiocu zahteva] je oduzeta količina finansijskih sredstava koja premašuje dvostruki iznos finansijske vrednosti navodne zloupotrebe službene dužnosti od strane okrivljenog;
- Vreme provedeno u pritvoru (više od 15 meseci) je dodatna garancija da okrivljeni neće pobeći; Ne postoji opasnost od uticaja na svedoke jer su svedoci saslušani. Štaviše, prema članu 335. ZKP-a, ukoliko je izmena iskaza svedoka posledica uticaja na njegovu volju, sud može potkrepiti odluku iskazom svedoka koji je dat u fazi istrage;
- [Podnosilac zahteva], uprkos oduzimanju značajnog novčanog iznosa (3,5 miliona euro), može da pruži dodatne garancije u vidu hipoteka ili druge odgovarajuće imovine, da neće izbegavati krivični postupak”.
53. Podnosilac zahteva naglašava da Apelacioni sud nije naveo razloge zašto mere koje su blaže od pritvora, kao što su: kućni pritvor, zabrana prilaska određenom mestu i licima, jemstvo, nisu primerene u konkretnom slučaju i u tom kontekstu se poziva na sudsku praksu ESLJP-a, konkretno na predmet [Vasilkovskii drugi protiv Bivše Jugoslovenske Republike Makedonije](#), br. 28169/2010, presuda od 28. januara 2011. godine, u kome je ESLJP utvrdio sledeće:

“a) Domaći sudovi nisu utvrdili postojanje bilo koje konkretne činjenice u prilog svojim zaključcima o opasnosti od bekstva;
 b) Domaći sudovi nisu ukazali ni na jedan karakterističan aspekt karaktera ili ponašanja optuženih koji bi mogao da opravda zaključak da kod svakog od podnosilaca predstavke postoji kontinuirana opasnost od bekstva, niti su obrazložili argumente podnosilaca žalbe da opasnost od bekstva ne postoji;
 c) Ni u jednoj fazi postupka redovni sudovi nisu obrazložili svoje odluke zašto alternative lišavanju slobode nisu bile dovoljne da se osigura nesmetano odvijanje krivičnog postupka;
 d) Domaći sudovi su neprekidno ponavljali istu formulaciju, koristeći identične reči u odlukama o produženju pritvora;
 e) Domaći sudovi nisu nimalo uzeli u obzir individualne okolnosti za svakog od podnosilaca žalbe, pošto je njihov pritvor produžavan kolektivnim rešenjima o pritvoru”.

54. Konkretno u vezi sa jemstvom, podnosilac zahteva tvrdi da je to jedna od najkorišćenijih mera u Sjedinjenim Američkim Državama i Evropi za zamenu pritvora i da se ta mera pokazala delotvornom. Povodom ovog argumenta, isti pominje i sudsku praksu ESLJP-a, odnosno predmete: [Gault protiv Ujedinjenog Kraljevstva](#), br. 1271/05, presuda od 20. februara 2008. godine i [Skrobol protiv Poljske](#), br. 44165/98, presuda od 13. decembra 2005. godine.
55. Podnosilac zahteva takođe podvlači da Apelacioni sud nije proverio postojanje razloga za pritvor i da nije konkretno izneo dodatne ili nove razloge koji opravdavaju izricanje ove mere. S tim u vezi, on navodi sledeće: “[...] primećuje se da sud vrši samo elementarno i površno razmatranje sadržaja odluke o produženju pritvora, ne vršeći svoju funkciju kontrolora odluka nižestepenih sudova, koja upravo oličava njenu ulogu. Umesto da funkcioniše kao delotvoran mehanizam za preispitivanje zakonitosti pritvora, sud samo "površno overava" ožalbenu odluku, ponavljajući postojanje razloga za pritvor po jednako neadekvatnim i neubedljivim osnovama”.

Navodi o povredi stava 4. člana 5. EKLJP-a

56. Sud primećuje da podnosilac zahteva samo naglašava zahteve iz stava 4. člana 5. EKLJP, citirajući relevantnu praksu ESLJP-a, odnosno da:
- (i) Svako lice lišeno slobode ima pravo da traži od nadležnog “suda” da “u kratkom roku” donese odluku o tome da li je njegovo lišenje slobode postalo ili ne “nezakonito” u svetlu novih faktora koji su se pojavili nakon prvobitne odluke kojom je naložena ova mera;
 - (ii) Preispitivanje od strane nacionalnog sudije mora da bude u skladu kako sa formalnim tako i sa materijalnim normama nacionalnog zakonodavstva;
 - (iii) Iako države ugovornice nisu dužne da ustanove drugi nivo nadležnosti za razmatranje zakonitosti lišenja slobode, ipak država koja uspostavi takav sistem mora u načelu da pruži licu lišenom slobode iste garancije u žalbenom postupku kao i u prvom stepenu;
 - (iv) Sudija ne može da smatra nebitnim ili da zanemari konkretne činjenice na koje se lice lišeno slobode poziva i koje mogu dovesti u sumnju postojanje uslova nužnih za "zakonitost" njegovog lišenja slobode u smislu Konvencije.
57. Na kraju, podnosilac zahteva traži od Suda da utvrdi da je osporenim rešenjem na štetu podnosioca zahteva povređeno pravo na slobodu i sigurnost zagarantovano članom 29. Ustava i članom 5. EKLJP.

Relevantne odredbe Poslovnika o radu

Poslovnik o radu

Pravilo 54. (Odbacivanje i odbijanje zahteva)

(1) Sud može odbaciti zahtev onda kada Sud utvrdi da navod:

(a) nije više aktivno sporan; ili

(b) ne predstavlja spor.

[...]

Ocena zahteva

58. Sud prvo razmatra da li su ispunjeni kriterijumi o prihvatljivosti koji su utvrđeni Ustavom i dalje precizirani Zakonom i Poslovnikom o radu. S tim u vezi, prema stavu 1. člana 113. [Nadležnost i ovlašćena lica] Ustava, Sud odlučuje samo o slučajevima koje je pred sudom zakonito pokrenula ovlašćena strana. Dok, prema stavu 7. istog člana Ustava, pojedinci su ovlašćeni da iznose navodne povrede svojih prava i sloboda zagarantovanih Ustavom od strane organa javne vlasti, ali tek nakon što iscrpe sva zakonom utvrđena pravna sredstva.
59. Sud podseća da se okolnosti konkretnog slučaja odnose na rešenje [PN1.br. 422/2023] Apelacionog suda od 28. aprila 2023. godine preko kojeg je doneta odluka [PKR.br. 239/22] Osnovnog suda od 7. aprila 2023. godine, za nastavak pritvora podnosiocu zahteva i ostalim okrivljenima, odnosno u trajanju od 8. aprila do 7. juna 2023. godine. Na osnovu spisa predmeta, podnosilac zahteva je bio u pritvoru od 23. decembra 2021. godine najmanje do momenta podnošenja ovog zahteva Sudu, zbog osnovane sumnje da su prilikom izdavanja građevinskih dozvola u Nacionalnom parku „Sharri“ izvršili krivična dela i to: „Zloupotreba službenog položaja ili ovlašćenja“ iz stava 1. člana 422. KZRK-a, „Primanje mita“ iz stava 2. člana 428. KZRK-a, „Trgovina uticajem“ iz stava 1. člana 431. KZRK-a i „Neovlašćeno vlasništvo, kontrola ili posedovanje oružja“ iz stava 1. člana 366. Krivičnog zakonika br. 06/L-074 Republike Kosovo (u daljem tekstu: KZRK na snazi. Osnovni sud u Uroševcu, a zatim u Peći, zbog prenošenja ustupanja predmeta, nastavio je pritvor podnosiocu zahteva ukupno 8. (osam) puta pre podizanja optužnice. Dana 9. decembra 2022. godine, Osnovno tužilaštvo u Uroševcu je podiglo optužnicu protiv podnosioca zahteva i ostalih okrivljenih, koju je dopunilo 24. februara 2023. godine. Od podizanja optužnice do trenutka podnošenja ovog zahteva Sudu podnosiocu zahteva pritvor je produžen još 3. (tri) puta, uključujući i osporeno rešenje.
60. Sud primećuje da podnosilac zahteva nije podneo zahtev za zaštitu zakonitosti Vrhovnom sudu protiv osporenog rešenja. Međutim, iz dodatnih informacija predmeta, koje je Sud prihvatio nakon što se obratio redovnim sudovima, proizilazi da je neutvrđenog dana, J.K. saoptuženi podnosioca zahteva, podneo zahtev za zaštitu zakonitosti protiv osporenog rešenja, odnosno rešenja [PN1.br. 422/2023] Apelacionog suda od 28. aprila 2023. godine, o potvrđivanju produženja pritvora, kojim je obuhvaćen i podnosilac zahteva, i koji je zahtev rezultirao uspešnim jer je 30. maja 2023. godine Vrhovni sud presudom [Pml. br. 251/2023] usvojio zahtev za zaštitu zakonitosti i poništio osporeno rešenje, u vezi sa rešenjem [PKR. br. 239/2022] Osnovnog suda od 07. aprila 2023. godine, i slučaj je vratio na ponovno odlučivanje prvostepenom sudu. Takođe, iz navedenih informacija proizilazi da je podnosilac zahteva naknadne odluke redovnih sudova, odnosno Osnovnog i Apelacionog suda, za produženje pritvora, osporio zahtevom za zaštitu zakonitosti i ovim slučajevima,

Vrhovni sud je odobrio zahteve, vrativši ih na ponovno odlučivanje. Takođe, Sud ističe i dodatnu informaciju da je kroz rešenje [PKR. 239/22], Osnovni sud oslobodio podnosioca zahteva iz pritvora i odredio mu jemstvo u iznosu od 50.000 (pedeset hiljada) evra.

61. Sud još jednom podseća da je podnosilac zahteva podneo svoj zahtev Sudu 5. juna 2023. godine, te da je iz informacija dobijenih od redovnih sudova, rešenje koje je podnosilac osporio, odnosno rešenje [PN1.br. 422/2023.] Apelacionog suda od 28. aprila 2023. godine, poništeno od strane Vrhovnog suda 30. maja 2023. godine presudom [Pml.br. 251/2023], kojom je usvojio zahtev za zaštitu zakonitosti J.K.-u, saokrivljenom podnosioca zahteva.
62. Kao rezultat toga, proizilazi da pre nego što je podnosilac zahteva podneo svoj zahtev Ustavnom sudu preko ovlašćenog pravnog zastupnika, kojim osporava rešenje [PN1. br. 422/2023] Apelacionog suda od 28. aprila 2023. godine, u vezi sa rešenjem [PKR.br. 239/2022] Osnovnog suda od 7. aprila 2023. godine, Vrhovni sud je već poništio ova rešenja vrativši slučaj Osnovnom sudu na ponovno odlučivanje, rešenja koja imaju pravno dejstvo i za podnosioca zahteva, kako je gore objašnjeno.
63. Na osnovu navedenog, proizilazi da je pobijano rešenje Apelacionog suda, za koju je podnosilac zahteva od Suda zatražio da oceni njenu ustavnost, poništena i da je kao rezultat toga slučaj u vezi sa njegovim tužbenim zahtevom vraćen na ponovno odlučivanje Osnovnom sudu, stoga se ni osporeno rešenje Apelacionog suda od strane podnosioca zahteva više ne može smatrati konačnom odlukom u njegovom slučaju.
64. U takvim okolnostima, Sud prvo mora da proceni da li slučaj pred Sudom predstavlja aktivan i diskutabilan navod.
65. S tim u vezi, Sud se poziva na stav 1. pravila 54. (Odbacivanje i odbijanje zahteva) Poslovnika, kojim je propisano da:

„(1) Sud može odbaciti zahtev onda kada Sud utvrdi da navod:

- (a) nije više aktivno sporan; ili*
- (b) ne predstavlja spor.“*

66. U nastavku, Sud takođe ističe da obaveza slična stavu 1 pravila 54. Poslovnika o radu postoji i u članu 37. (Brisanje predstavki) EKLJP-a, kojim se utvrđuje da:
„1. Sud u svakoj fazi postupka može odlučiti da izbriše predstavku sa liste predmeta ako se na osnovu okolnosti može zaključiti:
a) [...] ili
b) da je stvar razrešena; ili
c) da iz svakog drugog razloga koji Sud utvrdi nije više opravdano nastaviti sa ispitivanjem predstavke. [...]“
67. S tim u vezi, Sud se poziva na sudsku praksu Evropskog suda za ljudska prava (u daljem tekstu: ESLJP), kada ocenjuje da li se primenjuju podstavovi b i c, stava 1, člana 37. EKLJP-a. Za pitanje slučajeve pred njom, mora odgovoriti na dva pitanja zaredom: (i) prvo, da li još uvek postoje okolnosti na koje su se podnosioci zahteva direktno žalili; i, (ii) drugo, da li je efekat eventualnog kršenja Konvencije usled tih okolnosti takođe otklonjen (videti slučajeve ESLJP-a [El Majjaoui i Stichting Touba Moskuee protiv Holandije](#), br. 25525/03, rešenje o brisanju predstavki od 20. decembra 2007. godine, stav 30, [Pisano protiv Italije](#), br. 36732/97, odluka o brisanju predstavki od 24. oktobra 2002. godine, stav 42; [Sisojeva i drugi protiv Letonije](#), br. 60654/00, odluka o brisanju predstavki od 15. januara 2007. godine, stav 97).

68. Dok, Sud, pozivajući se i na sopstvenu sudsku praksu, takođe ističe da je u sličnim okolnostima u slučaju KI195/18 odlučio da odbaci zahtev podnosioca zahteva, zbog činjenice da je pre nego što je Sud odlučio o njegovom zahtevu, Vrhovni sud je poništio presudu Apelacionog suda koju je osporio podnosilac zahteva. U ovom slučaju, Sud je utvrdio da osporena presuda Apelacionog suda pred ovim sudom nije na snazi i kao takva ne proizvodi nikakvo pravno dejstvo za podnosioca zahteva (KI195/18, sa podnosiocem zahteva *Afrim Haxha*, odluka o odbacivanju zahteva od 23. jula 2019. godine, stavovi 24-26).
69. U konkretnom slučaju, u kontekstu procene da li okolnosti zbog kojih se podnosilac zahteva žalio Sudu i dalje postoje, ovaj poslednji smatra da u okolnostima konkretnog slučaja predmet zahteva, o tome da li je podnosilac zahteva žrtva povreda njegovih prava kao rezultat osporenog rešenja Apelacionog suda, više nije aktivno diskutabilno zbog činjenice jer je ista poništena presudom [Pml.br. 251/2023] Vrhovnog suda od 30. maja 2023. godine, a pitanje produženja pritvora je vraćeno na ponovno odlučivanje Osnovnom sudu. Drugo, kao rezultat toga, osporeno rešenje pred ovim sudom više nije na snazi i kao takvo ne proizvodi nikakvo pravno dejstvo za podnosioca zahteva.
70. U zaključku, Sud zaključuje da zahtev podnosioca zahteva treba odbaciti na osnovu pravila 54. (1) (a) Poslovnika o radu.

IZ TIH RAZLOGA

Ustavni sud, u skladu sa stavom 7 člana 113. Ustava, pravilom 54. (1) (a) Poslovnika o Radu, dana 26. marta 2024. godine sa 7 (sedam) glasova za i 2 (dva) protiv

ODLUČUJE

- I. DA ODBACI zahtev podnosioca zahteva;
- II. DA DOSTAVI ovu odluku stranama;
- III. DA OBJAVI ovu odluku u Službenom listu Republike Kosovo, u skladu sa stavom 4 člana 20. Zakona;
- IV. DA UTVRDI da ova odluka stupa na snagu danom objavljivanja u Službenom listu, u skladu sa stavom 5, člana 20. (Odluke) Zakona.

Sudija izvestilac

Safet Hoxha

Predsednica Ustavnog suda

Gresa Caka-Nimani